

El Sabadell vuitcentista de Gabriele Ranzato*

per Pere Roca i Garriga

Hem vist -em refereixo a mi i a un bon nombre de sabadellencs- l'obra de Gabriele Ranzato, "*La aventura de una ciudad industrial*" que té com a subtítol "*Sabadell entre el Antiguo Régimen y la Modernidad*" i n'hem fet allò que se'n diu una primera lectura. Només amb aquesta llambregada motivada per la curiositat de veure què ens diu un historiador italià sobre la nostra població, ens hem adonat que es tracta d'un llibre important, que cal rellegir amb atenció i deteniment, sense passar-ne per alt ni una ratlla, ni una nota, ni una digressió i no oblidant quina ha estat la bibliografia que l'autor ha consultat per elaborar-la ni quines han estat les fonts documentals de què s'ha valgut per dirnos tot el que ens diu (que resulta, a estones, bastant sorprenent).

El llibre és, en efecte, d'una considerable densitat i ric de matisos. La veritat: dels "*Elements...*" de Miquel Carreras ençà, no sabríem trobar una altra obra que ens il·lustrés sobre el pretèrit de Sabadell amb aquest rigor de mètode i amb aquesta amplitud de visió. És veritat que el període estudiat en aquest treball del professor italià és una parcel·la no gaire extensa de la totalitat del nostre pretèrit, però també podem afirmar que és un dels més substanciosos i apassionants de la nostra història: els anys de l'anomenada Revolució Industrial i de la configuració de la nostra burgesia. Com que el tema és dels que més es deixen manipular per interpretacions apriorístiques, i el que fa Gabriele Ranzato és tractar-lo amb escrupolosa objectivitat, l'obra ens sorprèn i sembla que ens traslladi a un món perdut, enyorat, on l'honradesa intel·lectual dicta la norma i dona el to. Quin descans per al nostre esperit!

La seva versió del Sabadell d'aquells anys crucials ens sembla d'una equanimitat exemplar i mereixedora de tota lloança. No és una versió convencional elaborada amb quatre dades que d'altres autors prenen com a decisives i suficients per arribar a conclusions vàlides. Res d'això! L'examen del Sabadell que constitueix el tema del seu treball és minuciós i fet a partir de documentació de primera mà, molta d'ella inèdita, com és ara la de l'Arxiu de la Casa Turull que tenim i que podria servir per fer una perfecta demagògia amb base pseudohistòrica contra la burgesia sabade-

Fragment del plafó tèxtil d'Antoni Vila Arrufat per l'estand del Gremi de Fabricants de Sabadell a l'Exposició Internacional de Barcelona 1929.

llenca en bloc, i de la qual ell, amb aguda penetració dels fets que resten entre línies, arriba a treure'n una imatge plena de facetes positives que molt ens haurien de fer rumiar.

D'altra banda, ens complau que les pàgines d'aquest treball de recerca i d'interpretació de la vida sabadellenca del segle passat no siguin, com solen ser en molts dels treballs que es fan sobre temes semblants, un aplec de dades estadístiques sobre aspectes de la vida econòmica de l'època -producció, salaris, preus, nivells de vida dels rics i dels pobres, etc.-, sinó que vagi molt més enllà d'aquestes elementalitats, generalment mal interpretades fora de context, i cerqui les interrelacions de tota una sèrie de factors que entren en joc i que cal no oblidar quan es pretén donar una versió fidedigna de les realitats històriques. És molt significatiu que les seves referències a Pierre Villar siguin escasses i encara purament tangencials i que hagi utilitzat tan poc la literatura historiogràfica d'autors sabadellencs que haurien estat, en un altre investigador, el punt de partida i la base del seu treball. Queda ben clar que ho ha llegit tot, però que, molt encertadament, no ho ha considerat com l'Evangeli. Ha fullejat, en canvi, i no pas poc, "*Los ecos del Vallès*", la "*Revista de Sabadell*", "*La Ilustración Sabadellense*" i el mateix "*Diario de Sabadell*" (l'antic) i n'ha sabut treure tot el suc que contenen.

Potser el que més satisfà de l'obra és la seva amplitud de visió, particularitat aquesta que la distingeix de totes aquelles altres que tracten d'una sola localitat sense saber-la presentar d'altra manera que com una realitat deslligada de tota la resta del país i lliure de les nombroses interferències que la condicio-

nen. Ací, Sabadell, entre l'Antic Règim i la Modernitat, és vist i considerat en funció de tot una sèrie de factors dels quals la població en sofreix els efectes, bons o dolents, favorables o desfavorables, però en tot cas importants per comprendre l'autèntica i veritable dinàmica local. L'aventura d'aquesta preciosa i concreta ciutat industrial que és la nostra, no coincideix, així, amb els esquemes de les simplificacions a l'ús, sinó que es perfila amb una singularitat molt acusada i que, d'altra banda, sembla ser la més verídica que hom pugui imaginar.

Un llibre així, d'aquest estil i d'aquestes característiques, podia perfectament haver-lo escrit un dia el nostre Miquel Carreras. En els seus "*Elements d'història de Sabadell*" hi és, diria jo, en germen. Com també hi són un reguitzell d'altres llibres que haurien il·lustrat amb detall, profunditat i honradesa intel·lectual d'altres èpoques del nostre passat, a partir del segle XII. Gabriele Ranzato està en aquesta línia. No cal dir com li hem d'agrair l'obra que ens ha ofert, tot demanant-li que no es prengui malament l'aspra acollida oficial, o semi-oficial, de què fou objecte i que queda reflectida en el DS dels dies 28 i 30 d'abril i 2 de maig d'enguany. Posats a dir, ens permetríem de suggerir a l'Ajuntament, que col·laborà a l'edició present, que patrocinés la corresponent i esperada edició catalana d'aquest llibre i el posés a la venda a bon preu. Així la fariem, si s'em permet l'expressió, més sabadellenca. ■

(*) Gabriele Ranzato, "*La aventura de una ciudad industrial. Sabadell entre el Antiguo Régimen y la Modernidad*" (Traducción de Josep M.º Muñoz Lloret). Barcelona, Ediciones Península, 1987. Colección Nexos. 265 pp. sense il·lustracions.